॥१॥
॥३४॥

(1)

राजवाडे संशोधन मंडळ धुळे ग्रंथालय

॥गीताज्ञानदेवीअध्याय॥१५॥

॥पत्रे॥

॥२५॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(२)

श्रीसच्चिदानंदरूपेण ॥ आतां हृदय हें आपुलें ॥ चौफळुनि भलें ॥ वरि बैस
उं पाउलें ॥ श्रीगुरूचीं ॥ १ ॥ ऐक्यभावाची अंजुळी ॥ सर्वेंद्रियें कुड्मळीं ॥ वरि भरू
नि पुष्पांजळी ॥ अर्घ्य देउं ॥ २ ॥ अनन्योदक धौवट ॥ वासना जे तन्निष्ठ ॥ ते ल
गलें असोबोट ॥ चंदनाचें ॥ ३ ॥ प्रेमाचेनि भांगारें ॥ निर्वाळुनि नेपुरें ॥ लेवउं सु
कुमारें ॥ पदें तियें ॥ ४ ॥ घणावली आवडी ॥ अव्यभिचारें चोखडी ॥ तिये घालुं
जोडी ॥ अंगुळिया ॥ ५ ॥ आनंदामोद बाहाळ ॥ सात्विकाचें मुकुळ ॥ तें उमल
लें अष्टदळ ॥ ठेउं वरि ॥ ६ ॥ तेथें अहं हा धूप जाळुं ॥ सोहं तेजें वोवाळुं ॥ साम
रस्यें पोटाळुं ॥ निरंतर ॥ ७ ॥ माझी तनु आणि प्राण ॥ ययादोन्हीं पाउवा लेव
उं श्रीचरणा ॥ करूं भोगमोक्षीं निंबलोण ॥ पायां तया ॥ ८ ॥ इया गुरुचरणसेवा ॥
हों पात्र तया देवा ॥ जें सकळार्थाचा मेळावा ॥ पाड बांधों ॥ ९ ॥ ब्रह्माचें बिसव
॥३२८॥ पूर्णचि
वों वेव्हीं ॥ उन्मेख लाहे उजरी ॥ जें वाचे तें यियेकरी ॥ सुधासिंधु ॥ १० ॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

द्रत्याकोडी ॥ वक्रत्वाघांपेकुरवंडी ॥ तेसीआणिगोडी ॥ अक्षरांमाजि ॥ ११ ॥
स्तर्येअधिष्ठिलीआत्ची ॥ जगाराणीवदेप्रकाशात्ची ॥ तैसीवात्चा श्रोतयांज्ञानात्ची ॥
दिवाळीकरी ॥ १२ ॥ नादब्रह्मरकुजें ॥ कैवल्यहीतेसेंनसजे ॥ ऐसाबोलदेखिजे ॥
जेणेंदैवें ॥ १३ ॥ श्रवणसुखात्चामांडवो ॥ विश्वपोसीमाधवी ॥ तेसीसासनेबरवी ॥
वात्चावेली ॥ १४ ॥ गावनपवतां जयात्चा मनेंसीं मुरडतीवात्चा ॥ तोदेवहोयशब्दा
चा ॥ चिवीकार ॥ १५ ॥ ज्ञानासिजें न चोजवे ॥ ध्यानासिही नागवे ॥ तेंअगोत्चरफा
वे ॥ गोगीमाजि ॥ १६ ॥ येवढेंयेकसौभाग्य ॥ वळेबात्चेंचें आंगा ॥ गुरूपदपअप
रागा ॥ लाहेजेंकां ॥ १७ ॥ तरिब्रह्मबोलकाय ॥ आजितेंआनगयें ॥ मातेंबांचोनि
नाहीं ॥ ज्ञानदेवम्हणे ॥ १८ ॥ जैंतान्हेनिमियांअपत्यें ॥ माझेंगुरुयेकलोतें ॥ म्ह
णोनिरूपसियेकहातें ॥ जालें तिये ॥ १९ ॥ पाहापांस्तनोवरीआघवी ॥ मेघत्चातकां
तेंधिरिचवी ॥ मजलागिगोसावी ॥ तैसेंकेलें ॥ २० ॥ म्हणोनिरिकामेंतोंड ॥ इकें

Mandal, Dhule and the

॥गीता०॥ गेलें बडबड ॥ कीं गीता ऐसें गोड ॥ आंतुडलें ॥२१॥ होय अदृष्ट अपैतें ॥ तैं वाळु
॥२॥ चीं रत्नें परतें ॥ उजु आयुष्य तैं मारितें ॥ तोंपसकरी ॥२२॥ आधणीं घातले हरळ ॥ अध्या०
होती अमृत ऐसे तांदुळ ॥ क्षुधेचा रारवेळ ॥ जगन्नाथ ॥२३॥ तया परि श्रीगुरू ॥ ॥१५॥
करिती जैं अंगिकारू ॥ तैं हो ऊनि ठाके संसारू ॥ मोक्षमय आघवा ॥२४॥ पाहा पां
काय नारायणें ॥ तयां पांडवांचें उणें ॥ कीजे चिना पुराणें ॥ विश्ववंद्यें ॥२५॥ तैसें
श्रीनिवृत्तिराजें ॥ अज्ञानपण हें माझें ॥ आणिलें वोजे ॥ ज्ञानाचिये ॥२६॥ परि अ
सोहें आतां ॥ प्रेम रूढ तसे बोलतां ॥ कीं गुरु गोसावी वर्णितां ॥ उन्मेख वासे ॥२७॥
आतां तेणें चि पसायें ॥ तुम्हां संतांचे मी पायें ॥ वोळगेन अभिप्रायूं ॥ गीतेचे नि
॥२८॥ तरि तो चि आतां प्रस्तुतीं ॥ चौदावा अध्यायाचा अंतीं ॥ निर्णयो कैवल्य
पती ॥ ऐसा केला ॥२९॥ जें ज्ञान जयाचा हातीं ॥ तो चि समर्थ मुक्ती ॥ जैसा शूत
॥७२९॥ मरव संपत्ती ॥ स्वर्गीं चि ये ॥३०॥ कां न तये कां जन्मां ॥ जो जन्मा नि ब्रह्मकर्मा ॥

... Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(5)

करीतो चि ब्रह्म ॥ अन्य नोहे ॥ ३१ ॥ नामा सूर्याचा प्रकाश ॥ लाहे जेवि डोळस ॥ तेवि
ज्ञानें चि सोरस ॥ मोक्षाचा तो ॥ ३२ ॥ तरि यांचि ज्ञाना लागी ॥ कोण पां योग्यता जगीं ॥
हें पाहातां विरागी ॥ देखिला येक ॥ ३३ ॥ जेवि पाताळिचें निधान ॥ दावी कीर अंज
न ॥ परि तें चि होआवे लोचन ॥ पायाळाचे ॥ ३४ ॥ तैसें मोक्ष देयील ज्ञान ॥ येथें की
र नाहीं आन ॥ परि तें चि थारे ऐसें मन ॥ शुद्ध होआवें ॥ ३५ ॥ तरि विरक्ती वांचोनि कें
हीं ॥ ज्ञानासि लागणें नाहीं ॥ हें विचारूनि ठायीं ॥ ठेविलें देवें ॥ ३६ ॥ आतां विरक्ति
ची कोणपरी ॥ जें येउनि मनातें वरी ॥ हें हो सर्वज्ञ श्रीहरी ॥ देखिलें असे ॥ ३७ ॥
जेवि विखें रांधिली रससोय ॥ ते जेवणारा वाउगी होय ॥ तें तो ताट सांडुनि जाय ॥
जियापरी ॥ ३८ ॥ तैसी संसारा या समस्ता ॥ आणावे जें निभ्रनित्यता ॥ तैं वैरा
ग्य दवडितां ॥ पावों लागे ॥ ३९ ॥ आतां अनित्यत्व ययाकैसें ॥ तें चि वृक्षाकारमि
सें ॥ सांगिजत असे विश्वेशें ॥ पंचदशीं ॥ ४० ॥ उपडिलें कौतुकें ॥ झाडतें येरिमा
हराठाके ॥ तें वेगें जैसें सुके ॥ तैसें हें नोहे ॥ ४१ ॥ यियाये कपरी रूपका चियाकु

॥गीताज्ञा०॥ सरी॥ सारितसे वारी॥ संसाराची॥ ४२॥ करूनि संसार वावो॥ स्वरूपीं अहंते ॥अध्या०॥
॥३॥ घावो॥ हा भावयाचा ध्यावो॥ पन्हरावा॥ ४३॥ आतां हें चि आघवें॥ ग्रंथगर्भीचें
चांगावें॥ उपलविजेल जिवें॥ आकर्णी जो॥ ४४॥ श्रीभगवानुवाच॥ ऊर्ध्वमूळ ॥१५॥
मधःशाखमश्वत्थं प्राहुरव्ययं॥ छंदांसि यस्य पर्णानि यस्तं वेद स वेदवित्॥ १॥ टिका॥
जो महानंदसमुद्र॥ जो पूर्णपोर्णिमाचंद्र॥ तो द्वारकेचा नरेंद्र॥ ऐसें म्हणे॥ ४५॥
अगा पैं पांडुकुमरा॥ येतां स्वरूपा चिया घरा॥ करित असे आडवारा॥ विश्वाभा
स जो॥ ४६॥ तो हा जगडंबर॥ नोहे येथें संसार॥ हा जाणें महातरुवर॥ थावला
असे॥ ४७॥ परि येरां रुखां सारिखा॥ तळीं मुळें वरि शाखा॥ तैसा नव्हे म्हणोनि
कवणा॥ नयेचि कोण्हा॥ ४८॥ आगि कां कुऱ्हाडी॥ होय परि घावा जरि बुढी॥ तरि हो
कां फलतेवढी॥ वारिचीळवाढी॥ ४९॥ जें तुटलेयां मूळापासीं॥ उलंडेल कीं शा
॥३३०॥ खांसी॥ परि ते गोष्टि कायसी॥ हा सोहो पा नोहे॥ ५०॥ अर्जुना हें कौतुक॥ सांगतां

(७)

असेअलोलिक । वाढी अधोमुख । रुखा यया ॥ ५१ ॥ जैसा भानु उंचि नेणों कें ।
रश्मिजाळ तळीं फांके । संसार हा कावं रुखें । झाडे तैसें ॥ ५२ ॥ आणि आधि नाथि
तेतुकें रुधलें असे येणेंचि येकें । कल्पांतिंचेनि उदकें । व्योम जैसें ॥ ५३ ॥ कां र
विबिंबा अस्तमानीं । आंधारे निकोंदे रजनी । तैसा हा चियेकु गगनीं । मांडला असे ।
॥ ५४ ॥ यया फळु ना चुंबिता । फुल ना तुरंबिता । जें कांहीं तें पांडुसुता । रुखचि हा ।
॥ ५५ ॥ हा उर्ध्वमूळ आहे । परि उन्मूळला नोहे । येणेंचि हा होये । शाडुळगा ।
॥ ५६ ॥ हा उर्ध्वमूळ ऐसें । निगादिलें वीर असे । परि आधींहा असोसें । म्हणौं यया ।
॥ ५७ ॥ पैं बावलेल चौमेरेंहीं । पिंपळा वांबिडा वियापरी । जें पारंबिया माझारी ।
अहति डाळिया ॥ ५८ ॥ तैसी चि गा धनंजया । संसारतरु यया । आधीं चि अहाति
खांदिया । हें हीं नाहीं ॥ ५९ ॥ तरि उर्ध्वहि कडे । शाखांचे मांदोडे । दिसताति आपा
डं । सासिनले ॥ ६० ॥ जालें गगनचि पालवियें । कांवारा मांडला रुखाचेनि आयें ।

(8)

॥गीता० नानाअवस्थाचयें ॥ उदैला असे ॥ ६१ ॥ ऐसा हा येक ॥ विश्वाकार विटंक ॥ उदै
ला जाणं रख ॥ ऊर्ध्वमूळ ॥ ६२ ॥ आतां ऊर्ध्व यया कोण कारण ॥ तेथें मूळ तें ॥अध्या०
॥४॥ किंलक्षण ॥ कां अधोमुखपण ॥ शाखा केसिया ॥ ६३ ॥ अथवा द्रुमा यया ॥ आ ॥१५॥
धीं जिया मूळिया ॥ तिया कोणि केसिया ॥ ऊर्ध्वशाखा ॥ ६४ ॥ अश्वत्थ हा ऐ
सा ॥ प्रसिद्ध कायसा ॥ आत्मविद्या विळासा ॥ निर्णयो केला ॥ ६५ ॥ हें आघवें चि
बरवें ॥ तुझिये प्रतीती सिपावें ॥ तैसें निसांगों सोलिवें ॥ विन्यासें गा ॥ ६६ ॥ तरि ऐकें
गा सुभगा ॥ हा प्रसंग आहे तुज जोगा ॥ कान करीं हो सर्वांगा ॥ यियें आंघिलयें ॥
॥ ६७ ॥ ऐसें प्रेमनरसें गुरूत्तरें ॥ बोलिलें जंव यादववीरें ॥ तंव अवधानहीं अर्जुना
कारें ॥ मूर्त्त जालें ॥ ६८ ॥ देवा निरूपिता तें थोकुलें ॥ येवढें श्रोतेपण फांकलें ॥
॥३३१॥ जैसें आकाशें रवंव पसरिलें ॥ दाहीं दिशीं ॥ ६९ ॥ श्रीहृल्छमत्तंसागरा ॥ तो अग
स्तिचि पांडुसरा ॥ घोटभरी पाहात येकसरा ॥ आघवे याचा ॥ ७० ॥ ऐसी सोय सं

डुनि रखवळली ॥ आवडी अर्जुनीं देवें देखिली ॥ तेथें जालेनि सुखें कोली
कुर वंडी तया ॥ ७१ ॥ मग म्हणे धनंजया ॥ तें उर्ध्वे गा रुंखयया ॥ तणों रुखें चि कां
जया ॥ उर्ध्वता गमे ॥ ७२ ॥ येऱ्हवीं मध्य ऊर्ध्व अध ॥ हे नाहीं जेथें भेद ॥ अद्वयासि
ऐक्यवाद ॥ जियें गायीं ॥ ७३ ॥ जो नायिकिजेतां विनाद ॥ जो असे ओरस्य मकरं
द ॥ तो आंगा घिला आनंद ॥ सुरतें विण ॥ ७४ ॥ जयाचें आल्हां पऱ्हौतें ॥ जयाजें
पुढां मागौतें ॥ दिसतें न विण देखतें ॥ अदृश्य जें ॥ ७५ ॥ उपाधीचा दुसरा
घालितां वोपासिरा ॥ नाथें रूप संसारा ॥ होय जयातें ॥ ७६ ॥ ज्ञात ज्ञेय विहि
ना ॥ नुसधें चि जें ज्ञान ॥ सुखाचें गगन ॥ गाळीव जें ॥ ७७ ॥ जया कार्य ना
कारण ॥ जया दुजें ना येकपण ॥ आपणयां जें जाण ॥ आपणचि ॥ ७८ ॥ ऐस
जे वस्तु सांचें ॥ तें उर्ध्व तया रुंखाचें ॥ तेथें आरंघेणें समूळाचें ॥ तें ऐसें असे
रव्या० ॥ ७९ ॥ तरि माया ऐसी आख्याती ॥ नाहीं तयौतें कां आंथी ॥ वांजेची कां संतती ॥ वा

(10)

॥गीता०॥ नणेंजैसी ॥८०॥ ऐसीसंतनाअसंतहोये ॥ जेविचाराचेंनावेंनसाहे ॥ ऐसीपरि ॥अध्या०
॥५॥ आहे ॥ अनादिम्हणती ॥८१॥ जेसर्वद्रुमबीजकणिका ॥ जेप्रपंचचित्रफलिका ॥१५॥
विपरीतज्ञानदीपिका ॥ थांवलीजे ॥८२॥ जेनानाशक्तीचीमांदुस ॥ जेजगद
भ्रमाचेंआकाश ॥ जेआकारजाताचेंठसे ॥ घडीकेलें ॥८३॥ तेमायावस्तूचाठा
यीं ॥ असेजैसेनिनाहीं ॥ मगवस्तुप्रभाचिपाहीं ॥ प्रकटहोय ॥८४॥ जेकांआप
गपेयांआलीनिद ॥ करीआपणापें जेविमुग्ध ॥ कांकाजळीआणीमंद ॥ प्रभा
दीपीं ॥८५॥ स्वप्नीप्रियापुढांतरुणी ॥ निदेलीचेऊनिवेगीं ॥ आलिंगीलीर
णआलिंगी ॥ सकामकरी ॥८६॥ तैसीस्वरूपींजालीमाया ॥ स्वरूपआपुलेंने
णणेंधनंजया ॥ ऐसेंसंसारतरूया ॥ मूळपहिलें ॥८७॥ वस्तुसिआपुलाजो
अबोध ॥ तोऊर्ध्वींआंदुळजेकंद ॥ वेदांतींहा प्रसिद्ध ॥ बीजभावो ॥८८॥
॥११२॥ घनअज्ञानसुषुप्ती ॥ तोबीजभावम्हणती ॥ येरस्वप्नआनजागती ॥ फळभाव

६

तयाच्या ॥ ८९ ॥ ऐसिया इया वेदांतीं ॥ निरूपणाभाषाआइतीतीं ॥ परि तें असो अस्त
त्तीं ॥ अज्ञान म्हणे ॥ ९० ॥ तें ऊर्ध्वीं आत्मनिर्मळें ॥ अधोर्ध्व सूचिती म्हणे ॥ बळिया
वे बांधोनि दळें ॥ मायायोगाचें ॥ ९१ ॥ मग आंधली संदेहांतरें ॥ उगिती जियें अपा
रें ॥ तियें चोपसां घेउनि आगारें ॥ खोलावती ॥ ९२ ॥ ऐसें भवद्रुमाचें म्हणे ॥ तें ऊर्ध्वीं
करी बळें ॥ मग आणियाचें बेचळें ॥ आधीं दावी ॥ ९३ ॥ तेथें चिद्वृत्ति पहिलें ॥
महत्तत्त्व उमळे ॥ तें पान वाल्हें ढळे ॥ येक निघे ॥ ९४ ॥ मग सत्त्वरजतमात्मक ॥
त्रिविध अहंकार येक ॥ तो तीव नाम अधोमुख ॥ डिरु फुटे ॥ ९५ ॥ तो बुद्धिचा घेउ
नि आगारी ॥ भेदाची वाढि करी ॥ तेथ मनाचें डाळ धरी ॥ साजेपणें ॥ ९६ ॥ ऐसा म
ळाचिया गाढिका ॥ विकल्पद्रुमकोंवळिका ॥ चित्तचतुष्टयडाळुका ॥ कोंभे ज
ती ॥ ९७ ॥ मग आकाशवायुद्योतक ॥ आप पृथ्वी हे पांच फोक ॥ महाभूतांचें
सनोरव ॥ सरळें होती ॥ ९८ ॥ तेसीं विश्रोत्रादि तन्मात्रें ॥ तियें आंगा वळीं रा

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

॥ गीताज्ञा० ॥ र्भपत्रें ॥ ऌळऌळितें सारें विचित्रें ॥ उमळती गा ॥ ९९ ॥ तेथें शब्दांकुर पर वडी ॥ अध्या० ॥
॥६॥ श्रोत्रींवां दृढें वंदी ॥ होतां करीत कांडी ॥ आकांक्षेची ॥ १०० ॥ आंगत्वचेचे वेलपाल ॥१५॥
व ॥ स्पर्शांकुरीं घेती धांव ॥ तेथें बाबळ पडे अभिनव ॥ विकारांचें ॥ १ ॥ पार्गी रूप
पत्र पेलोंवेली ॥ चक्षुलांबतें कांडें घाली ॥ मं तेथें व्यामोहता भली ॥ पाहाळी जाये ॥
२ ॥ आणि रसांचे आंगवसें ॥ वाढतां वेगें बहुवसें ॥ जिभे अत्ती त्रिष्णे सोसें ॥ नि
घती बेंचें ॥ ३ ॥ तैसें चि कोंभे लेनिगंधें ॥ आगाची डिरी थांबोंबांधे ॥ तेथें तळसा
नंदें ॥ प्रलोभाचा ॥ ४ ॥ एवं महदब्रह्म बुद्धि ॥ मनें महाभूतसमृद्धि ॥ यियासंसारा
चिया आवधी ॥ शाखा सनजें ॥ ५ ॥ किं बहुना यिही आंगें ॥ आंगीं अधिकाधिक पां
टे ॥ परिसिं पीत्रियेवढें उमटे ॥ रुपें जैंवि ॥ ६ ॥ कां समुद्राचि निपैसारें ॥ वरि तरंगा
ता असारें ॥ तैसें ब्रह्मचि होय वृक्षाकारें ॥ अज्ञान म्हणे ॥ ७ ॥ आतां ययाचा हा वि
॥३३७॥ विस्तार ॥ हा चि ययापैसार ॥ जैसा स्वप्नीं आपणपें चि परिवार ॥ येकाकिया ॥ ८ ॥

Joint project of the Rajamane Sanshodhan Mandal Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

परितेंअसोहेंऐसें ॥ कावरेंझाडउससे ॥ ययामहदादि देह आर वसें ॥ अधो
शाखा ॥ ९ ॥ आणिअश्वत्थऐसेंययातें ॥ म्हणतीजे जाणते ॥ तेंहीपरिसहोयेथें ॥
सांगिजेल ॥ ११० ॥ तरिअश्वत्थम्हणिपेंजेउरवा ॥ तोंवरियेकसारिखा ॥ नाहींनिर्वा
हययाचा ॥ प्रपंचरूपासी ॥ ११ ॥ जैसानलोटतांक्षण ॥ मेघहोयनानावर्ण ॥ कांवि
जुनसेसंपूर्ण ॥ निमिष्यभरी ॥ १२ ॥ नाकांपतयापद्मदळा ॥ वरिलठावेसिकानाहीं
जळा ॥ कांचित्तजैसेंव्याकुळा ॥ मापासञ्चें ॥ १३ ॥ तैसीयाचीस्थिती ॥ नासतजाय
क्षणाक्षणाप्रती ॥ म्हणोनिययातेंम्हणती ॥ अश्वत्थहा ॥ १४ ॥ आणिअश्वत्थयेणें
नावें ॥ पिंपळम्हणतीस्वभावें ॥ परितोअभिप्रावनेणें ॥ श्रीहरिचा ॥ १५ ॥ येऱ्हवीं
पिंपळघडताविरवी ॥ मियांगातिदेखिलासेनिकी ॥ परितेंअसोलौकिकी ॥ हेतुका
ज ॥ १६ ॥ म्हणोनिहाप्रस्तुत ॥ अलौकिकपरियेसाग्रंथ ॥ तरिक्षणिकत्वेंअश्वत्थ ॥
बोलिजेहा ॥ १७ ॥ आणिकहायेकथार ॥ ययाअव्ययत्वाचाडगर ॥ आधिपरि

Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

 तोप्तीतर ॥ ऐसाआहे ॥ १८ ॥ जैसामेघाचेनितोंडें ॥ सिंधुयेकेआंगेंकाढे ॥ आ
 णिनदीयेरिकडे ॥ भरतचिअसती ॥ १९ ॥ येथेंबाहटनाचढे ॥ ऐसापूर्णचियां
आवडे ॥ परितेफुळीजवतुघडे ॥ मेघांनदांची ॥ १२० ॥ ऐसेंययाचैंरूखाचेंहोणें
जाणें ॥ नतर्केहोतेंनवहिलेपणें ॥ म्हणौनिलोकययातेंम्हणे ॥ अव्ययोहा ॥ २१ ॥
येरहवीदानशीळपुरूष ॥ वेंचकयाचिसंचको ॥ तेसाव्ययेंचिहारूख ॥ अव्य
यगमे ॥ २२ ॥ जातांवेगेंबहुवसें ॥ हेंनवचेकायभूमीनतलेंअसे ॥ जैसेंरूयाचें
चक्रकांदिसे ॥ जियापरी ॥ २३ ॥ जैसेंकाळांतींक्रमेंजेंचळे ॥ तेपत्रतरखांशाजे
थेंगळे ॥ तेथेंकोडिवेन्हीउमाळे ॥ ऊठतीआणिक ॥ २४ ॥ परियेककेधवांगेली ॥
शाखाकोडिकेंहांजाली ॥ हेंनेणवेजेंउमळली ॥ आषाढेंअभ्रें ॥ २५ ॥ महाक
ल्पाचासेवटीं ॥ प्रकटलियाउन्मळतासृष्टी ॥ ऐसेआणिकांचेदृगांगचिउवी ॥
 सांसीनलें ॥ २६ ॥ संव्हार वातेंप्रचंडें ॥ पाडतीप्रळयांचांनसालडें ॥ तवंकल्पा

(15)

दिंचें। कुंवाडें॥ पाल्हेजती॥२७॥ रिघे मन्वंतर मनुपुढें॥ वंशावळि वंशांचें
मांडे॥ इक्षुखडि जैसें कांडिन कांडें॥ जिंके जेविं॥२८॥ कळयुगातें वोरडी॥ चौंही
युगांची साळें सांडी॥ तवं क्रतयुगाची जाली देवढी॥ पडे पुढती॥२९॥ वर्त्ततें वर्षे
आये॥ तें पुढें ळगुमुख्हारी होये॥ दिवसजात कीं येत आहे॥ चोजवेना॥१३०॥
जैसा वारयाचा झुळुका॥ सांदी [illegible] नोहे देखा॥ तें झाउगती पडती शाखा॥
नेणवती कि॥३१॥ येकदेहाचीं उ[illegible]॥ तवं देहांकुरीं वहवी फुटे॥ ऐसे निम्य
यतन हा आटे॥ अव्यय ऐसा॥३२॥ जैसें वाहातें पाणी जायवेगें॥ तैसें विखा
खिकें मिळे मागें॥ तें विघसत चि अ[illegible]सें जातां॥ मानिजे संत॥३३॥ कांळागे निडो
ळा उघडे॥ तवं कोंडु वेळ घडे मोडे॥ तें नेणत्यां तरंगा आवडे॥ नित्य ऐसा॥३४॥
नाना वायसां दोहीं कडे॥ डोळ्याचा ळितां आपोडें॥ दोन्हीं आंथी ऐसा पडे॥
भूमजें विजगा॥३५॥ पैं सिंगोरी निधियें पडिला॥ गर्भ भुमासि जैसा जडला॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.
राजवाडे संशोधन मंडळ धुळे ग्रंथालय

॥गीताज्ञा० ऐसावेगातिशयोफुली ॥ हेतुहोये ॥३६॥ हेंबहुअसोपुढती ॥ आंधारींफावंडि
॥८॥ तांकोलती ॥ तेदिसेजैसीआयिती ॥ रेखास्वर्यंपा ॥३७॥ हासीसारवृक्षतैसा ॥ ॥अध्या०
मोडतमांडतसहसा ॥ नेदेखोनिलोकपिंसा ॥ अव्ययम्हणती ॥३८॥ परिययाच्या ॥१५॥
वेगदेखें ॥ जोहाक्षणिकऐसावोळखे ॥ जाणकोडिवेळनिमिखें ॥ होतजात
॥३९॥ नाहींअज्ञानावांचोनिमूळ ॥ ययासीसिनलेपणहेंटवाळ ॥ ऐसेंज्याउन्चि
हेंसिनसाळ ॥ देखिलेंजेणें ॥१४०॥ तयातेंगापांडुसुता ॥ मंम्सर्वज्ञहीम्हणेंज्ञा
तता ॥ पैंवाग्ब्रह्मसिद्धांता ॥ वंद्युतोचि ॥४१॥ योगजाताचेंजोडलें ॥ तेंतयासीचे
उ[illegible]गेलें ॥ किंबहुनाजियालें ॥ ज्ञानहेतेणें ॥४२॥ असोबहुहेंबोलणें ॥
आनिजैलतोकवणें ॥ जोअवनरवहाजाणे ॥ उरवीऐसी ॥४३॥ श्लोक ॥ अध
॥३३८५॥ श्वोर्ध्वंप्रसृतास्तस्यशाखागुणप्रवृद्धा विषयप्रवाळाः ॥ अधश्चमूळान्यनु
संततानिकर्मानुबंधीनिमनुष्यलोके ॥२॥ टिका ॥ श्रीरामजयरामजयजयराम ॥

मगा यया प्रपंचरूपा ॥ अधोशाखाया पादरूपा ॥ उाव्हिया ज्ञाती उभया ॥ उ
र्धोही उजरू ॥ १४४ ॥ आणि आधींचि फांकळी उाळें ॥ तियेंचि होती मूळें ॥ तया
हीतळीं पघळे वेलपाले ॥ ४५ ॥ ऐसेंजें गा आम्हीं ॥ म्हणितलें उपक्रमीं ॥ तेंहें
परियेसें सुगमीं ॥ बोलीं सांगों ॥ ४६ ॥ तरि बद्ध मूळें अज्ञानें ॥ महदादि कीं हा स्ना
सनें ॥ वेदांचीं चार वनें ॥ घेउनियं ॥ ४७ ॥ परि आधीं तवं स्वेदज ॥ जारज उद्भि
ज अंडज ॥ हें बुडोनि महाफळ ॥ उपिती याहीं ॥ ४८ ॥ ययायेके कांचे निओ
नगाटें ॥ चौऱ्याशिलक्ष धाफुटे ॥ तेव्हळीं जीवशाखा फांटे ॥ सेंघचि होती ॥ ४९ ॥
प्रसवत शाखा सरळा ॥ नानास्थ उाळा ॥ आडफांटती माळा ॥ जातिचिया ॥
॥ १५० ॥ स्त्री पुरुष नपुंसकें ॥ हे व्यक्तिभेदाचे टके ॥ आंदोळती आंगिकें ॥ विका
रभारें ॥ ५१ ॥ जैसा वर्षाकाळ गगनीं ॥ पाल्हैजे नवघनीं ॥ तेसें आकार जात अ
ज्ञानीं ॥ वेलीं जायें ॥ ५२ ॥ मग शाखाचेनि आंगभारें ॥ लवोनि गुंपती परस्परें ॥

गुणक्षोभाचेंवारें ॥ उदेजत ॥ ५३ ॥ तेथेंतेणेंअवचारें ॥ गुणाचेनिझडझडाटें ॥ तीव
यींहाफांटे ॥ ऊर्ध्वमूळ ॥ ५४ ॥ ऐसानरजातिया झुळका ॥ झडाडीतआगळिका ॥ मनुष्य
जातीशाखा ॥ थोरावती ॥ ५५ ॥ तिया ऊर्ध्वींनाआधीं ॥ माझारीचिकोंदाकोंदी ॥ आ
डफांटती खांदी ॥ चतुर्वर्णाच्या ॥ ५६ ॥ तेथेंविधिनिषेधीं सपल्लव ॥ वेदवाक्यांचिअ
रव५ भिनव ॥ पालवडोलतीबरव ॥ आणितीयिये ॥ ५७ ॥ अर्थकामपसरें ॥ अग्रवनेंघे
ती थोरें ॥ तेथेंक्षणिकपदांतरें ॥ इहभोगांची ॥ ५८ ॥ तेथेंप्रवृत्तिचेनिवाढिलोपें ॥ खां
करैजतीशुभाशुभें ॥ नानाकर्मांचे खांभे नेणों किती ॥ ५९ ॥ तेवीचिभोगाक्षिणें मा
गिलें ॥ पडतीदेहांचेंबुडसलें ॥ तवं पुढांवादपेलें ॥ नवेयादेहाचा ॥ १६० ॥ आणि
शब्दादिकसुहावे ॥ सहजरंगें हवावे ॥ विषयपल्लवनवे ॥ नीच्चिहोती ॥ ६१ ॥ ऐसें
रजोवातें प्रचंडें ॥ मनुष्यशाखांचे मांदोडे ॥ मांडतीतेथें रूढ ॥ मनुष्यलोक ॥ ६२ ॥
॥२७६॥ तेसारजाचातोवारा ॥ नावेकधरीवोसारा ॥ मगवाजोंलागेघोरा ॥ तमाचाजो ॥ ६४ ॥

तेव्हां यिया चि मनुष्य शाखा ॥ नीचवासना आंधीं देखा ॥ पाल्हे जती डाळुका ॥ कु
कर्माचा ॥ १६४ ॥ अप्रवृत्तिचे खणावाळे ॥ फोक निघती सरळे ॥ घेत पान पालौ डाळे ॥
प्रमादांच्यां ॥ ६५ ॥ बोलती निषेधनियमें ॥ जियाऋचा यजुःसामें ॥ तो पाल्हाळ तया घुमे ॥
टके यांवरी ॥ ६६ ॥ प्रतिपादित अभिचार ॥ व्याममज परमार ॥ तेही पानीं घेती पसर ॥
वासनावेली ॥ ६७ ॥ तवं तवं होती थोराडें ॥ अकर्मांचीं तळबुडें ॥ आणि जन्मशाखा पु
ढें पुढें ॥ घेती धावं ॥ ६८ ॥ तेथें चांडाळादि ॥ निष्कृष्टा ॥ दोषजातींचा थोर फांटा ॥
ज्ञाळ पडे कर्मभ्रष्टा ॥ फुलौ नियां ॥ ६९ ॥ पशु पक्षी सूकर ॥ व्याघ्र वृश्चिक विखार ॥
हे आडशाखा निकर ॥ थोरावती ॥ ७० ॥ परि ऐसिया शाखा पांडवा ॥ सर्वांसीं हीन्नी
चनवा ॥ निरयभोगयावा ॥ फळस्याचांतो ॥ ७१ ॥ आणि हिंसा विषय पुढारी ॥ कुकर्मसे
गें धूर धरी ॥ जन्मवेल्हीं आगारी ॥ वाढती चिवसे ॥ ७२ ॥ ऐसे होती तरुत्तपण ॥ लोहलो
सपाषाण ॥ यियाखीं दियात्तेवा चिजाण ॥ फळें हीं हें ची ॥ ७३ ॥ अर्जुना गाइ यापरी ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com